

DOPIS CXLV.

MARKÝZA DE MERTEUIL VIKOMTOVI DE VALMONT

Tak Vy jste vážně opustil prezidentovou, pane vikomte? Poslal jste ji dopis, který jsem Vám pro ni napsala? Jste opravdu rozkošný a překonal jste mé očekávání! Upřímně se přiznávám, že tento úspěch mi lichotí víc než všechny ty, jichž jsem až dosud dosáhla. Bude se Vám možná zdát, že hodnotím příliš vysoko ženu, které jsem si kdysi cenila tak málo. Vůbec ne: nezískala jsem totiž vrch nad ní, ale nad Vámi, a to je na tom veselé a skutečné úchvatné.

Ano, vikomte, velmi jste miloval paní de Tourvel, a dokonce ji ještě milujete, milujete ji k zbláznění; protože mé vsak bavilo Vás tím zahanbovat, statečně jste ji obětoval. Byl byste obětoval tisíc takových, spíš než byste snášel posměch. Až kam nás to zavádí marnivost! Mudrc má pravdu, když tvrdí, že marnivost je nepřitelem štěstí.

Kde byste teď byl, kdybych Vám byla prostě chtěla provést zlomyslnost? Víte však dobře, že nejsem schopna klamu; i kdybyste teď měl uvrhnout do zoufalství a do kláštera mne, přesto beru na sebe riziko a vzdávám se svému přemožiteli

Jestliže však kapituluji, je to vlastně z čiré slabosti: což bych se nemohla ještě všelijak vytáčet, kdybych chtěla? Možná že byste si to zasluhoval! Obdivuji Vás, s jakou mazaností nebo naopak neobratností mi nenápadně navrhuje, abych Vám dovolila usmířit se s prezidentovou. Že by se Vám báječně hodilo získat zásluhu za tento rozchod a přitom si uchovat potěšení z rozkoše? A protože by v tom případl ta údajná oběť už pro Vás žádnou obětí nebyla, nabízíte se, že byste ji die mého přání opakoval! Při tomto šťastném uspořádání by se božská pobožná sčítka nadále pokládala za jedinou vyvolenou Vašeho srdce, kdežto já bych se mohla přijít, jt jsem oblíbenou sokyní. Obě bychom se klamaly, ale Vy byste byl spokojen, a na ničem jiném přece nesejde, že?

Jaká škoda, že při Vašem nadání strojít plány máte tak málo nadání je uskutečňovat a že jste jediným neuváženým krokem sám položil nepřekonatelnou překážku do cesty tomu, po čem nejvíce ze všeho toužíte.

Cože! Měl jste v úmyslu se usmířit, a přitom jste dokázal napsat můj dopis! To jste tedy naopak musel mne pokládat za velice neobratnou! Milý vikomte, když žena udeří jinou ženu do srdce, stává se jen málokdy, že nenajde, nejcitlivější místo, a tak je rána nevyлéčitelná. Když jsem udeřila v tomto případě, či lépe řečeno když jsem vedla Vaše rány, nezapomínala jsem, že ta žena je mou sokyní že jste jí dal přednost přede mnou, že jste mě zkrátka postavil pod ni. Jestliže jsem se ve Tvé pomstě zmýlila jsem ochotna za to pykat. Proto pokládám za správné, pane vikomte, abyste se neodřikal žádných prostředků: dokonce Vás k tomu vybízím a slibuji Vám, že mě Váš úspěch nepohněvá, jestliže se Vám podaří ho dosáhnout. V tomto ohledu jsem tak klidná, že se tím už ani nechci zabývat. Mluvme o něčem jiném.

Například o zdraví malé Volangesové, Podáte mi o tom po mém návratu přesnější zprávy, že? To budu ráda. Poté budete muset rozhodnout sám, zda Vám lépe vyhovuje vrátit tu holčičku jejímu milenci nebo se podruhé pokusit o založení nové větve rodiny Valmontů pod jménem Gercourt. Ta myšlenka mi připadá docela zábavná, a i když Vám přenechávám výběr, prosím Vás, abyste se definitivně nerozhodl, dokud si o tom nepohovoříme. Tím Vás neodkazuji na nějakou

vzdálenou dobu, protože budu v Paříži co nevidět. Nemohu Vám ještě stanovit přesný den, budete však ujištěn, že jakmile přijedu, budete první, koho vyrozumím.

Sbohem, pane vikomte. Přes mé hádání, mou zlomyslnost a mé výčitky Vás mám pořád velmi ráda a chystám se Vám to dokázat. Na shledanou, příteli.

Na zámku dne 29. listopadu 17**

DOPIS CXLVI.

MARKÝZA DE MERTEUIL
RYTÍŘI DANCENYMU

Konečně odjíždím, můj mladý příteli, a zítra večer budu zpátky v Paříži. Ve zmatku, který provází každé stěhování, nehodlám nikoho přijmout. Kdybyste však naléhavě potřeboval něco mi svěřit, jsem ochotna udělat pro Vás výjimku; přijala bych však jedině Vás. Proto Vás žádám, abyste zachoval můj návrat v tajnosti. Ani Valmont o něm neví.

Kdyby mi byl někdo ještě zcela nedávno řekl, že budete mým jediným důvěrníkem, nebyla bych tomu věřila. Vaše důvěra však vyžaduje i důvěru mou. Jsem v pokušení se domnívat, že jste do toho vložil mnoho obratnosti, dokonce možná svůdcovství. To by bylo přinejmenším špatné! Ostatně teď by to nebylo nijak nebezpečné, máte opravdu jiné věci na práci! Když je na scéně hrdinka, nikdo se nestará o důvěrníci.

Neměl jste ani čas, abyste mi pověděl o svých nových úspěších. Když byla *Vaše Cecilie* pryč, nebyly dny dost dlouhé na vyslechnutí Vašich nářků. Byl byste je vypověděl ozvěně, kdybych tam nebyla, abych je vyslechla. Když pak onemocněla, dokonce jste mě ještě poctil svými obavami, potřeboval jste někoho, komu byste je vypověděl. Ale teď, když je Cecilie v Paříži, když se jí daří dobře a především když ji občas vidáte, plně Vám postačuje a Vaši přátelé pro Vás už neznamenaají nic.

Nijak Vás nekárám; je to chyba Vašich dvaceti let. Což nevíme, od Alkibiada až po Vás, že mladí lidé znají přátelství jen v hoři? Štěstí je někdy činí indiskrétními, nikdy však sdíl-nými. Mohu říci se Sokratem: *Těší mi, že ke mně přicházejí přátelé, když jsou nešťastní.*¹ Jako flosf se však bez nich snadno obešel, když nepřicházeli. V tomto bodé nejsem zcela tak moudrá jako on, a proto jsem pocítla Vaše mlčení s veškerou ženskou slabostí.

Nemyslete si však, že jsem náročná: k tomu mám ještě daleko! Cit, který mé upozorňuje na tuto ztrátu, mi zároveň umožňuje statečně ji snášet, pokud je příčinou nebo důkazem štěstí mých přátel. Proto s Vámi pro zítřejší večer nepočítám, leda by Vám láska ponechala volnost a zanechala Vás v nečinnosti, a zakazuji Vám, abyste se čehokoliv kvůli mne zřekl.

Sbohem, rytíři, bude mi opravdovým potěšením se s Vámi opět setkat: přijdete?

Na zámku...., dne 29. listopadu 17**

¹ Marmontel: *Mravoličný příběh Alkibiadův* - správně: Jsem rád, když ke mně lidé přicházejí v neštěstí. Jean-Francois Marmontel (1723–1799, autor povídek, románů a divadelních her, patřil k encyklopedistům. Přesný název povídky: *Alcibiade ou le Moi* (A . neboli Já). (Pozn. překl.)

PANÍ DE VOLANGES PANÍ
DE ROSEMONDE

Jistě Vás zarmoutí právě tak jako mne, ctihodná přítelkyně, až se dovíte o stavu, v němž se nachází paní de Tourvel. Od včerejška je nemocná: její nemoc se dostavila tak náhle a projevuje se tak vážnými příznaky, že mě to opravdu znepokojuje.

Vysoká horečka, prudké a téměř nepřetržité rozrušení a neuhasitelná žízeň jsou to jediné, co lze vidět. Lékaři tvrdí, že nemohou ještě vyslovit žádnou prognózu. Léčení bude velice ztíženo i tím, že nemocná zatvrzele odmítá jakékoli léky: a to do té míry, že ji museli násilím držet, aby ji mohli pustit žilou. Potom museli ještě dvakrát použít násilí, aby jí znovu připevnili obvaz, který si ve svém rozrušení neustále strhává.

Vy, která právě tak jako já ji znáte coby bytost nepříliš silnou, velmi nesmělou a velice mírnou, dovedete si představit, že ji stěží udrží čtyři osoby a že kdykoliv ji chtějí něco vysvětlit, začne nepopsatelně zuřit? Já osobně se obávám, zda to není víc než delirium, zda nejde o opravdové pomínutí smyslů.

Mou obavu v tomto ohledu ještě zvyšuje to, co se stalo předevčírem.

Toho dne přijela dopoledne kolem jedenácté hodiny se svou komornou do kláštera... Protože tam byla vychována a měla ve zvyku se tam občas uchylovat, byla okamžitě přijata jako obvykle a všem připadala klidná a zdravá. Asi po dvou hodinách se optala, zda pokoj, v němž bydlela jako chovanka, je prázdný, a když jí odpověděli, že ano, požádala, aby se na něj mohla podívat: provázela ji převorka a ještě několik jeptišek. Tehdy prohlásila, že se chce zase usadit v tom pokoji, který neměla, jak tvrdila, nikdy opustit, a dodala, že pokoj opustí *až při smrti*: tak to vyjádřila.

Nejdříve nevěděli, co jí odpovědět; když však přešel první údiv, vysvětlili jí, že její stav vdané ženy jim nedovoluje přijmout ji bez zvláštního povolení. Tento důvod ani tisíc dalších nic nezmohl; od toho okamžiku se zatvrdila a nejen nechtěla opustit klášter, ale ani svůj pokoj. Konečně v sedm hodin večer, vyčerpaný bojem, jeptišky souhlasily, aby tam strávila noc. Odeslali její kočár a služebnictvo a rozhodnutí byla odloženo na druhý den.

Ujišťuji mě, že po celý večer nejen nevypadala a nechovala se rozháraně, nýbrž naopak zdrženlivě a uváženě; že pouze čtyřikrát nebo pětkrát se tak hluboce zasnila, že nebylo možné ji z toho vytrhnout, ani když se na ni mluvilo. A pokaždé, než se probrala, položila si obě ruce na čelo a zdálo se, že si je ze všech sil tiskne; když se jí jedna z přítomných jeptišek zeptala, zda trpí bolestmi hlavy, nejdříve se na ni dlouze, upřeně zadívala a pak odpověděla: »Tam ten neduh vězí!« Chvilí poté požádala, aby ji nechali samotnou, a poprosila je, aby se jí napříště na nic nevyptávali.

Všichni odešli, až na její komornou, která musela naštěstí spát s ní v jejím pokoji, protože v klášteře nebylo jinde místo. Podle výpovědi té dívky byla její paní poměrně klidná až do jedenácti hodin večer. Pak řekla, že chce ulehnout: ale než se úplně svlékla, začala se procházet po pokoji. Velice živě a hodně gestikulovala. Julie, která byla svědkem všeho, co se během dne odehrálo, se neodvázala něco říci a asi hodinu mlčky vyčkávala. Konečně ji paní de Tourvel dvakrát za sebou zavolala: Julie měla sotva čas přiběhnout, když jí paní padla do náručí se slovy: »Už to nevydržím.« Nechala se dovést k posteli, nechtěla však, aby jí Julie něco dala nebo aby přivolala pomoc. Dala si pouze postavit podle sebe vodu a přikázala Julii, aby ulehla.

Ta mě ujišťuje, že zůstala vzhůru do dvou hodin do rána a že během té doby nic neslyšela, ani pohyb, ani nárek. Říká však, že ji v pět hodin ráno probudilo mluvení její paní, která hovořila hlasitě pevným hlasem; Julie se jí zeptala, jestli něco nepotřebuje, když však nedostala odpověď, vzala světlo a šla k posteli paní de Tourvel, která ji vůbec nepoznala, pak však náhle přerušila nesouvislé řeči, které vedla, a prudce vykřikla: »Nechte mě o samotě, nechte mě v temnotách; jen

temnoty mi vyhovují.« Já jsem si včera rovněž všimla, že se u ní tato věta často vrací.

Julie nakonec využila tohoto příkazu, aby došla pro lidi a pomoc: paní de Tourvel však obojí odmítla, a to se zuřivosti a rozháraností, které se od té doby často vracejí.

Zmatek, do něhož to uvrhlo celý klášter, přiměl převorku, aby pro mne včera v sedm hodin ráno poslala... Ještě nebylo světlo. Okamžitě jsem přispěchala. Když paní de Tourvel ohlásili mou návštěvu, zdálo se, že nabývá vědomí, a odpověděla: »Ano, ať vstoupí.« Když jsem byla blízko její postele, upřeně se na mne zadívala, vzala mě za ruku, pevně ji stiskla a řekla pevným, avšak chmurným hlasem: »Umírám, protože jsem Vám nevěřila.« Potom si zakryla oči a okamžitě se vrátila ke své nejčastější větě: »Nechte mě o samotě“ atd. atd.; úplně pozbyla vědomí. Slova, která mi řekla, a ještě některá další, která jí v jejím blouznění unikla, ve mně budí obavy, že ta krutá nemoc má ještě krutější příčinu. Respektujme však tajemství naší přítelkyně a spokojme se tím, že budeme litovat jejího neštěstí.

Celý včerejší den byl rovněž bouřlivý, střídaly se záchvaty děsivé rozháranosti a chvíle letargické malátnosti, při nichž jedině si trochu odpočine a dopřeje odpočinku druhým. Odešla jsem od jejího lože až v devět hodin večer a dnes dopoledne se tam na celý den vrátím. Rozhodně svou nešťastnou přítelkyni neopustím; jen je k zoufání, že tak zatvrzele odmítá veškeré ošetření a pomoc.

Zasílám Vám zprávu o uplynulé noci, kterou jsem právě obdržela a která, jak vidíte, není nijak uklidňující. Neopomenu Vám pečlivě posílat všechny zprávy.

Sbohem, má ctihodná přítelkyně, vracím se opět k nemocné. Moje dcera, která je naštěstí již téměř zcela zdráva, Vám zasílá své uctivé pozdravení.

*V Paříži, dne 29. listopadu 17***

DOPIS CXLVIII.

RYTÍŘ DANCEN MARKÝZE DE MERTEUIL

Vy, kterou miluji! Ty, kterou zbožňuji! Vy, která jste počala mé štěstí! Ty, která jsi je dovršila! Citlivá přítelkyně, něžná milenko, proč vzpomínka na Tvůj žal znepokojuje okouzlení, jež pociťuji? Ach, milostivá paní, uklidněte se, žádá Vás o to přátelství. Oh, má přítelkyně, buď šťastná, prosí Tě o to láska.

Co si vlastně můžete vyčítat? Ujišťuji Vás, že Váš jemnocit Vás zneužívá. Lítost, kterou ve Vás vyvolává, chyby, jež mi vyčítá, jsou obojí iluzorní; cítím v srdci, že mezi námi dvěma nebylo jiného svůdce než láska. Nestrachuj se proto už déle vydat se citům, jež vyvoláváš, otevři se ohni, který jsi probudila. Cože? Jsou snad naše srdce méně čistá jen proto, že prohlédla později? Jistě ne. To naopak svědčovství, které vždy jedná jedině s rozmyslem, může vypočítat svůj postup a své prostředky a na dálku předvídá události. Skutečná láska však nepřipouští takové úvahy a přemýšlení: odvádí nás od našich myšlenek za pomoci našich citů; její moc je nejsilnější, když o ní nevíme, a v skrytu a tichu nás svazuje pouty, která nemůžeme ani postřehnout, ani zpřetrhat.

Tak já jsem se včera ještě domníval, přes silné vzrušení, které ve mně vyvolala představa Vašeho návratu, a přes ohromnou radost, kterou jsem při setkání s Vámi pocítil, že mě volá a vede prostě mírné přátelství: lépe řečeno, protože jsem se plně oddával slastným pocitům srdce, příliš jsem se nepokoušel odkrýt jejich původ či příčinu. Tak jako já pociťovala jsi i Ty, má něžná přítelkyně, to naléhavé kouzlo, vyvolávající v našich duších slastný dojem něhy; a oba jsme rozpoznali lásku teprve v okamžiku, kdy jsme se probrali z opojení, do něhož nás tento bůh uvrhl.

Ale právě to nás ospravedlňuje, nikoliv odsuzuje. Nikoliv, neznadila jsi přátelství, jako jsem já nezneužil Tvé důvěry. Je pravda, že jsme ani jeden neznali své city; tuto iluzi jsme však prostě

pocívali, aniž jsme se nějak snažili ji vyvolat. Ach, vůbec si nestěžujme a naopak myslíme na Štěstí, které-nám poskytla; nenarušujeme je neoprávněnými výčitkami a naopak se ještě snažme zvýšit je půvabem důvěry a jistoty. Oh, má přítelkyně! Ta naděje mi je drahá! Ovšem, od nynějška budeš prosta všech obav, a cele se věnujíc lásce, budeš se mnou sdílet mé touhy, mé vytržení, smyslové poblouznění a duševní opojení; každý okamžik našich blažených dnů se bude vyznačovat novou rozkoší.

Sbohem, Ty, kterou zbožňuji! Uvidím Tě dnes večer, zastihnu Tě však samotnou? Netroufám si v to doufat Ach, Ty po tom netoužíš tak mocně jako já.

*V Paříži dne 1. prosince 17***

DOPIS CXLIX.

**PANÍ DE VO LANGES PANÍ
DE ROSEMONDE**

Včera jsem téměř celý den doufala, má ctihodná přítelkyně, že Vám budu moct dnes ráno podat příznivější zprávu o zdraví naší drahé nemocné: avšak od včerejšího večera je tato naděje zničena a mně zbývá pouze lítost, že jsem tuto naději ztratila. Událost zdánlivě bezvýznamná, avšak svými následky velice krutá, způsobila, že je zdravotní stav nemocné nyní přinejmenším tak povážlivý jako z počátku, pokud se ještě nezhoršil.

Nebyla bych vůbec chápala tu náhlou změnu, kdyby se mi naše nešťastná přítelkyně nebyla včera plně svěřila. Protože mi nezatajila, že jste zpravena o všech jejich pohromách, mohu s vámi tvořit bez zábran o její truchlivé situaci.

Když jsem včera ráno přijela do kláštera, bylo mi řečeno, že nemocná již přes tři hodiny spí; spala tak hlubokým a tak klidným spánkem, že jsem se na okamžik zalekla, zda nejde o spánek letargický. O něco později se probudila a sama rozhrnula závěsy kolem lože. Všechny si nás překvapeně prohlížela; jak jsem se zvedla, abych k ní přistoupila, poznala mě, oslovila a poprosila, abych k ní šla blíž. Nedala mi čas, abych se jí na cokoliv zeptala, a vypytovala se mě, kde je, co tam děláme, jestli je nemocná a proč není doma. Nejdříve jsem si myslela, že to je nové delirium, poklidnější než předcházející: povšimla jsem si však, že velmi dobře vnímá mé odpovědi. Skutečně se jí vrátil rozum, nikoliv však paměť.

S velkými podrobnostmi se mě vypytovala na všechno, co se stalo od chvíle, kdy je v klášteře, a vůbec se nepamatovala, že tam přišla. Odpověděla jsem jí přesně, jen jsem opominula vše, co by jí mohlo vydesit: když jsem se jí pak zeptala, jak se cítí, odpověděla, že v daném okamžiku netrpí, že však se velmi trápila ve spánku a je velmi unavena. Přiměla jsem ji, aby se uklidnila a příliš nemluvila; pak jsem částečně zatáhla závěsy, které jsem nechala jen lehce pootevřené, a usedla jsem k jejímu loži. V téže době jí předložili bujón, vzala si ho a chutnal jí.

Takhle zůstala asi půl hodiny, během níž nemluvila, jen mi poděkovala za péči, kterou jsem jí věnovala; její poděkování mělo onu líbeznost a půvab, které u ní znáte. Pak nějakou dobu zachovala úplně mlčení, které přerušila pouze slovy: »Ach, ovšem! Vzpomínám si, že jsem sem přišla.« Chvilí nato bolestně zvolala: »Drahá přítelkyně, má drahá přítelkyně, politujte mé, veškeré mé neštěstí se vrací.« Protože jsem k ní přistoupila, uchopila mě za ruku a opřela si o ni hlavu: »Veliký Bože,« pokračovala, »což nemohu zemřít?« Její výraz víc než její slova mě dojal k slzám; poznala mi to na hlase a řekla: »Litujte mé! Ach, kdybyste věděla...« Pak se přerušila: »Zařídte, aby nás nechali o samotě, všechno Vám povím.«

Jak jsem Vám myslím naznačila, měla jsem již určité podezření o obsahu tohoto sdělení; protože jsem se obávala, aby tento rozhovor, o němž jsem předpokládala, že bude dlouhý a truchlivý, nezhoršil stav naší nešťastné přítelkyně, zprvu jsem to odmítla pod záminkou, že si potřebuje odpočinout. Naléhala však na mne, a tak jsem se jí podřídila. Jakmile jsme osaměly, sdělila mi vše, co jste už o ní věděla, protože Vám to nebudu opakovat.

Když mi pak vyprávěla o krutém způsobu, jakým byla obětována, dodala: »By la jsem si jistá,

že z toho zemřu, a k tomu jsem měla odvahu; ale přežít své neštěstí a svou hanbu, to nedokážu.« Pokoušela jsem se bojovat proti této sklíčenosti, Či spíše zoufalství, zbraněmi náboženství, které až do této doby na ni tak mocně účinkovaly; brzy jsem však rozpoznala, že nemám dostatek sil pro toto vznešené poslání, a proto jsem jí navrhla, že zavolám otce Anselma, o němž jsem věděla, že požívá její plné důvěry. Souhlasila s tím, dokonce se zdálo, že si to velmi přeje. Skutečně pro něho poslali a on se okamžitě dostavil. Zůstal s nemocnou velmi dlouho a při odchodu řekl, že lze odložit svaté přijímání, budou-li lékaři téhož názoru jako on, a že zase na druhý den přijde.

To bylo asi ve tři hodiny odpoledne a až do pěti hodin byla naše přítelkyně poměrně klidná: všem se nám to jevílo velmi nadějně. Naneštěstí jí pak přinesli dopis. Když jí ho chtěli podat, odpověděla, že nechce žádný dopis, a nikdo na ni ne-naléhal. Ale od té chvíle vypadala vzrušenější. Vzápětí se zeptala, odkud ten dopis je. Neměl razítko. Kdo ho přinesl? To nikdo nevěděl. Jméno koho byl předán? To ve vrátnici neřekli. Pak nějakou dobu zachovala mlčení; poté začala zase mluvit, ale její nesouvislé řeči nám pouze ukázaly, že se delirium vrátilo.

Pak následovala ještě klidná chvíle, a to až do doby, kdy požádala, aby jí byl předán dopis, který jí přinesli. Jakmile na něj pohlédla, zvolala: »Od něho! Velký Bože!« a pak řekla pevným, ale stísněným hlasem: »Vezměte si ho zpátky, vezměte si ho zpátky.« Okamžitě přikázala zatáhnout závěs kolem lože a zakázala, aby se k ni někdo přiblížil: téměř okamžitě jsme však byly nuceny se k ní vrátit. Rozrušení bylo mnohem prudší než kdy předtím a přidaly se k němu strašlivé křeče. Tyto úkazy už po celý večer nepfestaly; a z ranní zprávy se dovidám, že noc byla rovněž bouřlivá. Její stav je zkrátka takový, že mě překvapuje, že mu dosud nepodlehla; nikterak před Vámi neskrývám, že chovám už jen velmi nepatrnou naději.

Předpokládám, že ten nešťastný dopis je od pana de Valmont, ale co se ještě může odvážit jí psát? Promiňte, drahá přítelkyně, zakazuji si jakoukoliv poznámku: je to však velmi kruté dívat se, jak hyne v neštěstí žena, která byla až do této doby tak šťastna a tak hodna toho, aby byla šťastna.

V Paříži, dne 2. prosince 17**

DOPIS CL.

**RYTÍŘ DANCENY MARKÝZE DE
MERTEUIL**

Čekaje na štěstí Té opět spatřit, oddávám se, má něžná přítelkyně, potěšení Ti psát; tím, že se Tebou zabývám, zažehnám-vám politování, že jsem od Tebe vzdálen. Ličit Ti své city a připomínat si city Tvé je pro mne opravdovou radostí; právě pro tuto radost mi i doba strádání poskytuje tišíc věcí drahých m é lásce. Mám-li Ti však věřit, nedostanu od Tebe vůbec žádnou odpověď: dokonce i tento dopis bude poslední, odepřeme si styk, který je podle Tebe nebezpečný a *který nepotřebujeme*. Věřím Ti, když tak naléháš: co bys mohla chtít, abych to rovněž nechtěl již proto, že to chceš ty? Než se však s konečnou platností rozhodneš, nedovolíš, abychom si o tom spolu pohovořili?

Pokud jde o nebezpečí, to musíš posoudit sama: nemohu nic odhadnout a jen Tě prosím, abys dbala na svou bezpečnost, protože bych nemohl být klidný, kdybys Ty byla neklidná. V tomto ohledu netvoříme my dva jedno, ale Ty nás dva.

S *potřebou* to je jiné: zde můžeme mít pouze jednu a touž myšlenku, a jestliže se v názorech rozcházíme, pak snad jen proto, že jsme si to nevysvětlili nebo že jsme si nerozuměli. Mně se to myslím jeví takto.

Dopis se zajisté nezdá příliš nutný, když se můžeme svobodně stýkat. Může snad říci něco, co by jediné slovo, jediný pohled, ba dokonce i mlčení nevyjádřily stokrát lépe? To mi připadá tak přesné, že ve chvíli, kdy jsi hovořila o tom, že už si nebudeme psát, sklouzla tato představa lehce po mé duši; snad ji poněkud vadila, nijak se jí však nedotkla. Asi jako když Tě chci políbit na

srdce a narazím na stuhu nebo mušelín, prostě je odhrnu, a přitom nemám pocit překážky.

Pak jsme se rozešli; jakmile jsi nebyla u mne, začala mě představa dopisu trápit. Proč, říkal jsem, si, to další odříkání? Což si nemáme co říci, jakmile jsme od sebe vzdáleni?

Řekneme, že nám budou okolnosti příznivé a že spolu strávíme celý den; měli bychom si zkrátit dobu rozkoší o čas věnovaný rozmlouvání? Ano, rozkoší, má něžná přítelkyně, neboť v Tvé blízkosti skýtají i chvíle odpočinku slastnou rozkoš. Zkrátka, ať máme jakoukoli dobu pro sebe, nakonec se vždycky rozejdeme; a pak je Člověk docela sám! A tehdy je dopis vsutku drahý! I když ho Člověk nečte, alespoň se na něj dívá... Ale ovšem, Člověk se může dívat na dopis, aniž ho čte, jako mi asi večer bude činit potěšení dotýkat se Tvého portrétu . . .

Rekl jsem Tvého portrétu? Vždyť dopis je portrét duše. Nemá tu nehybnost, tak vzdálenou lásce, jako chladný obraz, odpovídá na všechny naše vzruchy: postupně se vzrušuje, pociťuje rozkoš, odpočívá. . . Všechny Tvé pocity mi jsou neobyčejně drahé! Chceš mě připravit o jeden ze způsobů je sbírat?

Jsi si tak docela jistá, že Tě nikdy nebude trápit potřeba mi napsat? Jestliže bude o samotě Tvé srdce povznesené nebo sklíčené, jestliže Ti radostný vzruch zasáhne duši, jestliže Tě na okamžik znepokojí bezděčný smutek, nepoděliš se o své štěstí či trápení se svým přítelem? Snad bys nepocítila něco, co by nesdílel? Připustila bys, aby v zasnění a samotě daleko od Tebe zbloudil. . . ? Má přítelkyně . . . ! Má něžná přítelkyně. . . ! Rozhodnout však musíš Ty. Chtěl jsem pouze diskutovat, nikoliv Tě svést; uvedl jsem Ti pouze důvody, myslím, že bych lépe uspěl s prosbami. Budeš-li naléhat, vynasnažím se, abych se nermoutil, pokusím se říkat si, co bys mi byla napsala: ale vždyť Ty bys to přece řekla lépe než já, především by mi způsobilo větší potěšení to poslouchat.

Sbohem, půvabná přítelkyně, blíží se hodina, kdy Tě budu moci spatřit: rychle Tě opouštím, abych Tě co nejdříve vyhledal.

*V Paříži, dne 3. prosince 17***

DOPIS CLI.

VI KOMT DE VALMONT
MARKÝZE DE MERTEUIL

Přece mě nepokládáte, paní markýzo, za tak nezkušeného, abyste se domnívala, že jsem vzal za bernou minci, co jste řekla o návštěvě mezi čtyřma očima, při níž jsem Vás dnes večer zastihl, a o *podivuhodné náhodě*, která k Vám přivedla Danceného! Ne že by Vaše vycvičená tvář nebyla znamenitě dokázala vzít na sebe klidný a vyrovnaný výraz nebo že byste se byla nějak prozradila jednou z těch vět, které občas ve zmatku či z lítosti člověku vyklouznou. Přiznávám dokonce, že Váš poslušný pohled Vám dokonale sloužil; kdyby se mu bylo podařilo dokázat, abych mu uvěřil, jako jsem ho pochopil, nejen bych nebyl pojal či si uchoval sebemenší podezření, nebylo by mě dokonce ani na okamžik napadlo, jak nesmírný žal Vám působí *ten nevhodný třetí*. Abyste však zbytečně neplýtvala takovým velikým nadáním, abyste s jeho pomocí dosáhla úspěchu, který jste si od toho slibovala, abyste zkrátka přivodila iluzi, kterou jste chtěla vyvolat, měla jste předem pečlivěji vycvičit svého mileneckého novice.

Když už jste se dala na výchovu, musíte své žáky naučit, aby se nečervenali a aby je sebemenší vtip neuváděl do rozpaků, aby v případě jedné jediné ženy nepopírali tak urputně, co v případě všech ostatních jen velmi chabě odmítají. Dále je naučte, aby dovedli vyslechnout chválu na svou milenku, aniž se cítí nuceni pokládat si to za čest; pokud jim dovolíte, aby se na Vás dívali před lidmi, ať se alespoň předem naučí zamaskovat ten vlastnický a tak snadno rozpoznatelný pohled, který si velice nepatříčně pletou s pohledem milostným. Pak teprve se budete moci s nimi objevit na veřejnosti, aniž jejich chování uškodí jejich moudré učitelce; a já Vám slibuji, že vypracuji a zveřejním studijní náplň této nové koleje, protože jsem nesmírně šťasten, mohu-li přispět k Vaší proslulosti.

Až do té chvíle však mě nepřestane překvapovat, to musím přiznat, že jste se rozhodla zacházet jako se školákem se mnou. Ach, v případě každé jiné ženy bych se rychle pomstil! A s jakým potěšením! Bylo by mnohem větší než potěšení, o které by se domnívala mě připravovat! Ovšem jedině ve Vašem případě mohu dát přednost zadostiučinění před pomstou; jen si nemyslete, že mi v tom brání sebemenší pochybnost, třeba i nepatrná nejistota; vím vše.

Jste již čtyři dny v Paříži; každý den jste viděla Dancenyho a viděla jste jen jeho. Dokonce i dnes byly Vaše dveře zavřené; k tomu, aby mi zabránil dostat se až k Vám, chyběla Vašemu vrátnému pouze jistota, jež by se vyrovnala té Vaši. Neměl jsem však, jak jste mi sdělila, pochybovat a tom, že budu o Vašem příjezdu vyrozuměn jako první; o tom příjezdu, jehož datum jste mi ještě nemohla povědět, ačkoliv jste mi psala v předvečer svého odjezdu. Chcete popřít tato fakta nebo se chcete pokusit o nějakou omluvu? Obojí je stejně vyloučené; přesto se ještě mírním! V tom můžete rozpoznat svou moc; ale věřte mi, nesmíte jí příliš dlouho zneužívat, když jste ji s uspokojením vychutnala. Oba se velmi dobře známe, paní markýzo; to slovo Vám musí stačit.

Ríkala jste, že zítra budete celý den mimo dům? V pořádku, pokud budete skutečně mimo dům; víte dobře, že se to dozvím. Ale nakonec se večer vrátíte; a pro naše svízelné usmíření nebudeme mít ani do příštího rána nadbytek času. Dejte mi proto vědět, zda to bude u Vás, či tam, kde dojde k hojnému a vzájemnému smířování. Hlavně už dost Dancenyho. Hlava se Vám nevhodně zaplnila tou představou a na poblouznění Vaši představitosti mohu nežárlit; uvažte však, že co bylo až dosud pouhým vrtochem, stalo by se od této chvíle výrazným preferováním. Nemyslím, že jsem stavěn pro takové pokořování, a nepředpokládám, že by se mi ho mělo dostat od Vás.

Doufám dokonce, že tato oběť Vám ani jako oběť nebude připadat. Ale i kdyby Vás to mělo něco stát, domnívám se, že jsem Vám dal dosti dobrý příklad a že žena zároveň citlivá a krásná, která žila pro mne a která snad v této chvíli umírá láskou a lítostí, se vyrovná malému žáčkovi, kterému* připouštím, nechybí ani zevnějšek, ani duch, ale který nemá dosud ani zkušenost, ani vážnost.

Sbohem, paní markýzo; pomlčím o svých citech k Vám. V této chvíli mohu učinit jedině, totiž nezkoumat své srdce. Očekávám Vaši odpověď. Až ji budete sestavovat, uvažte, že zatímco dosud můžete snadno dosáhnout, abych zapomněl na urážku, již jste mě počastovala, jakékoli odmítnutí z Vaší strany, ba dokonce i prostý odklad, by mi ji vryly do srdce nesmazatelnými tahy.

*V Paříži, dne 3. prosince 17***

DOPIS CLII.

MARKÝZA DE MERTEUIL VIKOMTOVI DE VALMONT

Dejte si pozor, pane vikomte, a berte větší ohled na mou krajní nesmělost! Jak chcete, abych snášela zdrcující představu, že mě postihne Vaše rozhořčení, a hlavně abych nepodlehla obavě, že se budete mstít? Tím spíše, že bych Vám nemohla, jak dobře víte, oplatit případnou Vaši špatnost. Ať bych říkala, co chtěla, Vaše existence by zůstala i nadále stejně zářivá a stejně klidná. Čeho byste se vlastně mohl obávat? Že byste byl nucen odjet, kdyby Vám ponechali dost času. Ale což se v cizině nežije tak jako u nás? Když se to tak vezme, kdyby Vám francouzský dvůr dal pokoj na dvoře, u něhož byste se usadil, znamenalo by to pro Vás pouze změnu místa pro Vaše úspěchy. Když jsem se pokusila těmito morálními úvahami vrátit Vám chladnokrevnost, můžeme se zase věnovat našim záležitostem.

Jestlipak víte, pane vikomte, proč jsem se nikdy podruhé nevdala? Rozhodně ne pro nedostatek vhodných partií; jedině proto, aby nikdo neměl právo nalézat chyby na mých činech. Dokonce jsem se ani nebála, že bych nemohla po sňatku nadále jednat podle vlastní vůle, neboť to by se mi vždycky bylo povedlo: bylo by mi však vadilo, kdyby vůbec někdo měl právo si na to stěžovat. Chtěla jsem zkrátka klamat výhradně pro potěšení, nikoliv z nutnosti. A Vy jste mi teď na-psal ten nejmanželštější dopis, jaký si lze představit! Ml uvíté jen o mých chybách a o své vlídnosti!

Ale jak se může se člověk provinít na někom, jemuž není ničím povinován? Nedovedu si to představit!

Podívejme se, oč vlastně jde. Zastihl jste u mne Dancenyho a to se Vám nelíbilo? Nu prosím: co jste však z toho mohl vyvodit? Že to bylo dílo náhody, jak jsem Vám řekla, nebo dílo mé vůle, což jsem Vám neřekla. V prvním případě byl Váš dopis nespravedlivý, v tom druhém směšný: nestálo za námahu ho napsat! Ale Vy žárlíte a žárlivost neuvažuje. Tak tedy budu uvažovat za Vás.

Buď máte soka, nebo ho nemáte. Jestliže ho máte, musíte se zalíbit, aby Vám před ním byla dána přednost; jestliže ho nemáte, musíte se zase zalíbit, abyste možnost soka vyloučil. V obou případech se musíte chovat stejně; tak proč se trápit? A hlavně, proč trápit mne? Cožpak už neumíte být tak velice roztomilý? Nejste si už jist svými úspěchy? Ale, ale, pane vikomte, to si křivdíte. Ale o to nejde; prostě po Vašem soudu nestojím za to, abyste se tolik namáhal. Ani tak netoužíte po mé dobrotě, jako chcete uplatnit svou moc. To jste tedy nevděčník. Vidíte, věřím na city! A kdybych ještě trochu pokračovala, mohl by se tenhle dopis stát velice něžný: ale to si nezasloužíte.

Rovněž si nezasloužíte, abych se ospravedlňovala. Abych Vás potrestala za Vaše podezření, můžete si je ponechat: jak pokud jde o dobu mého návratu, tak pokud jde o Dancenyho, Vám nepovím nic. Dal jste si velkou práci, abyste se něco dověděl, vidíte? Tak co? Pomohlo Vám to nějak? Doufám, že Vám to poskytlo hodně potěšení; pokud jde o mne, mému potěšení to nijak neškodilo.

Na Váš výhrůžný dopis mohu tedy jedině odpovědět, že nedokázal ani se mi zalíbit, ani mě zastrašit a že v dané chvíli nemám ale ani nejmenší chuť vyhovět Vaším žádostem.

Kdybych Vás totiž přijala takového, jaký se teď jevíte, dopustila bych se na Vás skutečné nevěry. Tím bych neobnovila vztah s bývalým milencem, vzala bych si nového, který se tomu prvnímu zdaleka nevyrovná. Natolik jsem na toho prvního nezapomněla, abych se mohla takhle zmýlit. Valmont, kte-rého jsem milovala, byl okouzlující. Jsem dokonce ochotna připustit, že jsem se nikdy nesetkala s milejším člověkem. Jen Vás prosím, pane vikomte, jestli ho potkáte, přiveďte mi ho; toho přijmu vždycky.

Jen ho však na každý pád upozorněte, že to nebude ani dnes, ani zítra. Jeho *Menaechmus*² mu trochu uškodil, a kdybych si příliš spospíšila, měla bych strach, že se v nich zmýlím. Co když jsem třeba slíbila ty dva dny Danceny mu? A Váš dopis mě poučil, že s Vámi nejsou žádné žerty, když člověk nedodrží slovo. Tak vidíte, že je třeba vyčkat

Co Vám na tom sejde? Stejně se svému sokovi pěkně pomstíte. Neudělá Vaši milence nic horšího, než co uděláte Vy té jeho; a což vlastně není jedna žena jako druhá. To je Vaše zásada. Dokonce i ženu, která by byla *něžná a citlivá, která by žila jen pro Vás, která by nakonec umírala láskou a lítostí*, byste stejně obětoval prvnímu vrtochu z obavy, že by se Vám někdo chvilku posmíval. A Vy chcete, abych si činila násilí? To by nebylo spravedlivé.

Sbohem, pane vikomte; vraťte se vlídný. Podívejte se, vždyť Vás chci shledat okouzlujícím; jakmile si tím budu jistá, zavazují se, že Vám to dokáží. Jsem vlastně až příliš laskavá.

V Paříži, dne 4. prosince 17**

² *Menaechmus*, zde ve smyslu dvojník. Podle Plautovy komedie *Menaechmi o bratřech-dvojčatech*. Komedii téhož jména, *Les Ménechmes*, opírající se o Plata, napsal fr. dramatik Jean-Francois Régnard (1655—1709) v r. 1705. (Pozn. překl.)

DOPIS CLIII.

**VIKONT DE VALMONT
MARKÝZE DE MERTEUIL**

Odpovídám obratem na Váš dopis a pokusím se mluvit jasně, což není ve Vašem případě snadné, když jste se jednou rozhodla, že nebudete poslouchat.

Nebylo třeba dlouhých projevů, aby se ukázalo, že máme týž zájem vycházet po dobrém jeden s druhým, protože oba máme v rukou vše, co je třeba, abychom toho druhého zničili: ostatně o to také vůbec nejde. Avšak mezi krajním rozhodnutím zničit se a tím nesporně lepším zůstat spojení, jako jsme byli, a ještě toto spojení utužit obnovením našeho někdejšího vztahu, tedy mezi těmito dvěma rozhodnutími lze učinit po mém soudu tisíc dalších. Nebylo proto nikterak směšné, když jsem Vám řekl, a není směšné, když Vám opakuji, že počínaje dnešním dnem budu Vaším milencem nebo Vaším nepřítelem.

Cítím znamenité, že Vám je tato volba nemilá, že by Vám lépe vyhovovalo dále se vytáčet. Je mi rovněž známo, že jste byla vždycky nerada, když jste byla takto postavena mezi ano a ne: jistě však sama cítíte, že nemohu připustit, abyste vyšla z tohoto úzkého kruhu, z obavy, že mě napálíte. A jistě jste musela předpokládat, že to nestrpím. Teď je na Vás, abyste se rozhodla: mohu Vám přenechat volbu, nemohu však zůstat v nejistotě.

Jen Vás upozorňuji, že mě nezmatete svými úvahami, dobrými nebo špatnými, že mě rovněž nesvedete nějakými lichotkami, jimiž byste se pokusila okrášlit své odmítnutí, že zkrátka nastal okamžik otevřeného jednání. Velice rád Vám půjdu příkladem vstříc; prohlašuji s potěšením, že dávám přednost míru a spolenectví; je-li však třeba porušit jedno i druhé, domnívám se, že na to mám právo i prostředky.

Proto jen dodávám, že sebemenší překážka z Vaší strany bude mnou pokládána za skutečné vypovězení války: jak vidíte, odpověď, kterou od Vás požaduji, se obejde bez dlouhých a krásných řečí. Stačí dvě slova.

ODPOVĚĎ MARKÝZY DE MERTEUIL

napsaná na okraj tohoto dopisu.

Nuže **dobrá, tedy válka.**